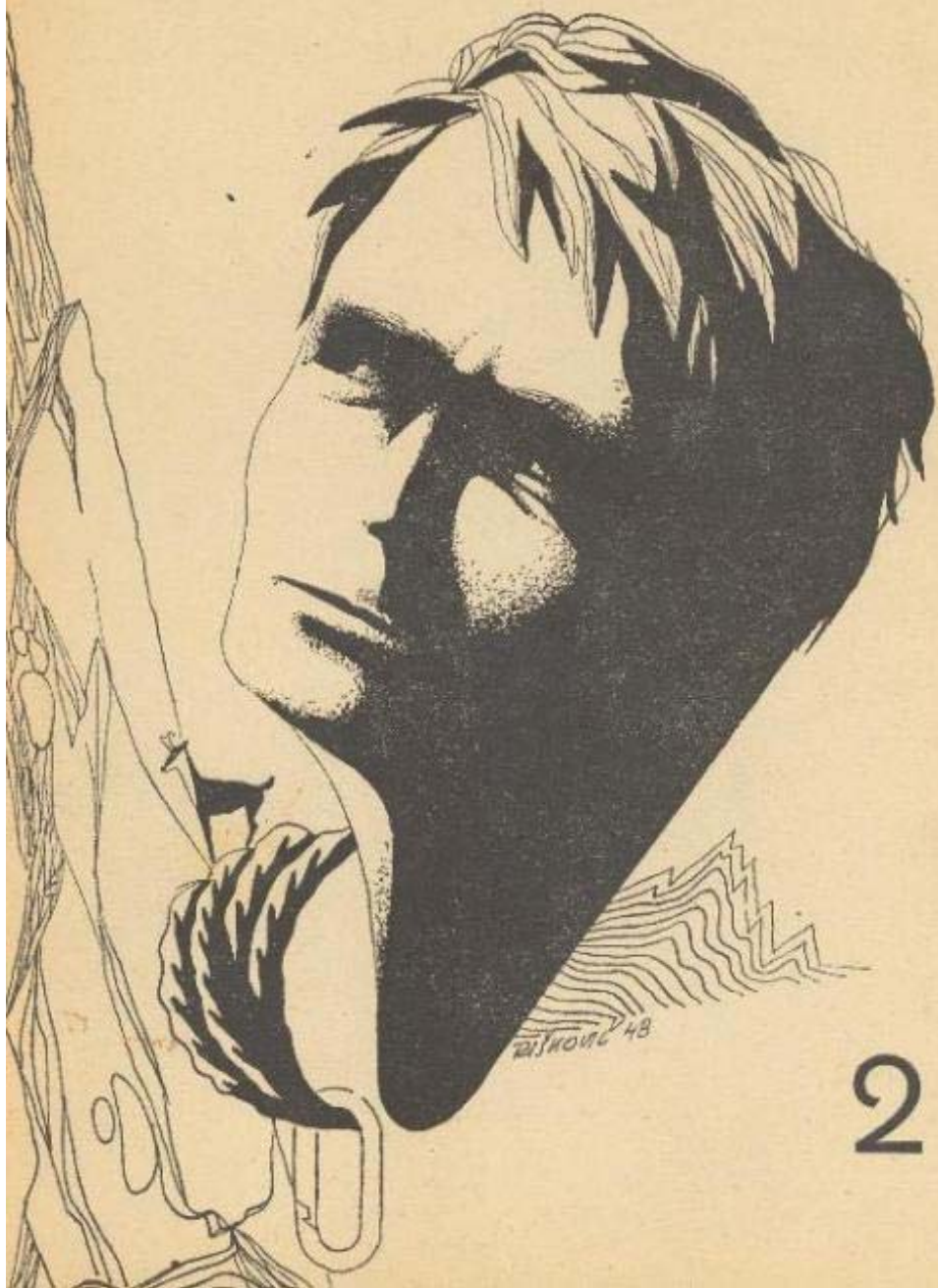

H O R O L E Z E C

2

ŠPORTOVÝ . . .

B A Z Á R . . .

GUSTÁV

NEDOBRÝ

ŠTRBSKÉ PLESO

Obsah:

A. Veverka: Slavkovský štít	33
Dr R. Roubal: Poľské ztraty v r. 1939—1947	37
Miško: Úspechy či neúspechy?	40
Dr Zofia Radwańska-Paryska: Z tamtej strany Tatr	42
Dr R. Roubal: Úvahy o nebezpečí	48
František Kutta: Průvodce po středoečeských vá- pencích	50
Zprávy svazové	55
Horolezecká kronika	56
Horská literatura (Dr Kučera, Dr Roubal)	58
Knihovna Svazu čsl. horolezců a knihovny klu- bové (Dr Karel Kučera)	61

Tisk tohoto čísla spadá do zásadních organizačních změn československé tělovýchovy a sportu. Nemohli jsme již vytisknouti příslušné změny v naší organizaci, proto toto číslo vychází dosud jako věstník Svazu československých horolezců, ač správně by měl být tento časopis již »Věstníkem československých horolezců«.

Předplatné na II. (X.) ročník »Horolezce« je Kčs 60,—,
jednotlivá čísla Kčs 10,—.

H O R O L E Z E C

VĚSTNÍK SVAZU ČESKOSLOVENSKÝCH HOROLEZCŮ
ROČNÍK II. (X.) V Praze, dne 15. dubna 1948. ČÍSLO 2.

A. Veverka:

Slavkovský štít

Osm dlouhých let, v nichž se mísilo smíření s osudem, že už nikdy neuvidím milované Tatry, s znovu se probouzející nadějí, že se snad přece do nich vrátím, leží mezi prvním zimním průstupem žlebem v severovýchodním srázu Slavkovského štítu a dnešním březnovým ránem 1947. Kolikrát v těch letech, která se zdála vyhnanci z hor nekonečnými, spěchaly vzpomínky k ledovému vodopádu na prahu úzkého kaňonu, jímž vyúsťuje žleb do Velké Studené doliny, k tehdejší radostné práci v tvrdém ledu, k pohledům na třpytivou nádheru zasněžených vrcholů, k celé té vzdušné cestě do zářících výšek. Jak tyto vzpomínky hladily čtbné rány, kterými život v těch smutných dobách nešetřil.

A zase tedy stojím pod svým žlebem. Snad mohu říci svým, protože od našeho prvovýstupu s Edkem nikdo do žlebu nevstoupil. Budeme tedy druzí. Kdo? Já a noví kamarádi. Prořídly řady staré generace, mnozí z těch, kteří mne provázeli na horských stezkách, odešli do krajů věčného míru, do země bez hranic. Přicházejí mladí, s lepšími předpoklady než jsme měli my, s lepší teoretickou i technickou přípravou, dychtiví řešit poslední horolezecké problémy, na které my staří si netroufali ani pomýšlet. Toto mládí je nedočkávané, ctízádnostivé, nezná dlouhou dobu zkoušek a učení starší generace, vykupovaných porážkami a zklamáním. Mnoho se změnilo ve vývoji horolezectví, zejména cíle jsou jiné, vyšší, ale smysl přece zůstal týž. Proto je třeba pochopiti mladé, ukazovati jim cestu, trpěti s nimi a bojovat, neboť projevují tutéž bojovnost, tutéž touhu, která nás staré hnala a ještě dnes žene do hor.

Proto vedu čtyři mladé frekventanty instruktorského kursu do svého žlebu. Jsou sice v zimě v Tatrách po prvé, ale mají už za sebou osm dní ostrého cvičení a několik těžších výstupů,

už jsme se za tu dobu vzájemně poznali i sehráli, zkrátka: rozumíme si. S čistým svědomím se mohu s nimi pustit do žlebu, vím, co dovedou. Ale za jak odlišných poměrů než tomu bylo před osmi léty! Tenkrát jiskřivý mráz, tvrdý sníh a nad hlavou lesk modré oblohy, dnes několik stupňů nad nulou, už při nástupu z Hrebienku se propadáme do měkkého sněhu a vrcholy štítů se ztratily v houstnoucí mlze, která zvolna, ale jistě klesá. Jdeme ve dvojce a trojce. Když traversujeme po sněhových lávkách a přes kosodřevinu do žlebu, padají první dešťové kapky. Na návrat už není pomyšlení, teď zbývá jen cesta nahoru. Nad vodopádem připínáme železa, ale i ve žlebu je sníh měkký. Počasí se vúchledně horší: déšť houstne, mléčný poklop mlhy klesá stále níž, sníh je čím dále mokřejší, voda nahoře, voda dole, voda všude. Přesto, že svahu přibývá na strmosti, zrychlujeme tempo, dokud je ještě trochu viděti a možno se orientovati. Naše námaha je však marná, za chvíli nás mlha pohlcuje úplně a déšť přechází ve sníh. Jdu první, a když se ohlédnu, jen matně rozeznávám postavu posledního na laně, ztrácející se v mlze a sněhové vánici. Monotonní výstup v šedém, nevlídném neznámu si krátíme odhadem výšky. Franta má výškoměr a dává nám hádati. Hra začala už dole, dokud jsme ještě nebyli v mlze.

»Kolik, Antku?« Pohled dolů, pak na vrchol protějšího Zadného Oštěpu, který ještě není v mlze, vzpomínám v duchu, že má asi 1880 m, odvážím se: »Asi 1650«. Franta vytáhne výškoměr. No, není to špatné, prohádát napoprvé jen 10 m. Uvidíme, jak to půjde dále! Stoupáme hodnou chvíli, když znovu přichází Frantova výzva: »Kolik?« Chvilí rozmýšlím: »1700«. Výškoměr ukazuje 1700 m. Zapomínáme na psí počasí, mlhu, únavu, stoupáme — a hádáme. Hádám vlastně jenom já, ostatní jen nedůvěřivě sledují. Podezřívají Frantu i mne, že jsme smluveni, ale pak se přesvědčí, že mně odhad opravdu »vychází«. V celých tisíci metrech výstupu jsem hádal osmkrát a rozcházel se s výškoměrem vždy nejvýš o deset metrů. Kamarádi jsou z toho celí diví, padají vtípy o chodícím výškoměru, ale já jim nedovedu vysvětlit, je-li to náhoda nebo zda na tom »něco je«, snad cit, nějaký šestý smysl nebo co. Jaktěživ jsem to nezkoušel, dnes po prvé. Pokouším se to vysvětlit stálým, stejným tempem výstupu, ale hoši proti tomu namítají, že Franta nedával hádat v pravidelných intervalech, vždyť se na hodinky nedíval. A odhad se mně daří i v mlze, kde nevidím,

o kolik jsme od posledního místa, kde jsme zjišťovali výšku, vystoupili. Víím jedině, že jsem náhodou v sobě objevil schopnost, která může býti někdy užitečná.

Zabrání do hry a stoupání ani nepozorujeme, že z mlhy nad námi vystupují obrysy nějakých skal. Když se k nim přiblížíme, vidíme, že jsou to nějaká žebra, vybihající asi z východního hřebene. Stoupáme podél jednoho z nich, traversujeme sněhový svah šikmo vzhůru k druhému žebru, které překračujeme v úzkém sedélku a teď se nám zdá, že se mlha nad námi nějak jasní, také tu začíná shora foukati a po několika metrech dalšího výstupu už rozeznávám sněhový hřeben, který se rýsuje nade mnou. Když na něj vystoupíme přes malou převěž, uvitá nás vyjící vítr, který bičuje naše obličej ostrými krystalky sněhu. V hlubokém předklonu bojujeme poslední metry na hřebenu se sněhem a vichřicí. Je to pouhých sto metrů, ale musíme se rvát s bouřícími živly o každý krok. Konečně dřevěný jehlan vrcholu. Je 13 hodin. Těžce dýchající docházejí kamarádi jeden po druhém. Shlukujeme se do kruhu tvářemi k sobě, abychom si stiskli ruce. Zdá se, že tady na vrcholu fičí vítr ze všech stran a na všechny strany. Sníh se drží na šatech a za chvíli vyhlížíme jako pět ledních medvědů. Promočené větrovky a rukavice jsou v několika minutách zmrzlé a ztvrdlé. Někdo se pokouší o konversaci, ale skončí to žalostně; vyřčené slovo stává se kořistí větru a tak se omezujeme na ojedinelé hlasité výkřiky. Na odpočinek není ani pomyšlení, musíme dolů. V našich stopách, skoro už úplně zavátých, sbíháme rychle po hřebeni, neboť teď máme vítr v zádech a také lépe vidíme, protože sníh nešlehá do obličejů.

Mijíme místo, kde jsme vystoupili ze stěny na hřeben, po němž pokračujeme ještě asi dvě stě metrů, ale pak musíme doprava do jižního svahu, chceme-li se dostat na magistrálu z Hrebienku na Slezský dům. Čím níže sestupujeme, ubývá větru na síle, i mlha řídne a viditelnost se lepší. Ještě několik set metrů sestupu a pak se v závětří velkého balvanu odvažujeme z lan a každý na svou pěst se snaží dostat se co nejrychleji a nejbezpečněji dolů. Tempo sestupu se zvolňuje, protože sníh je v dolních polohách ještě horší než nahoře, propadáme se jím do kosodřeviny, skryté pod jeho měkkou vrstvou, kloužeme na jejích mokřých větvích, co chvíli se někdo proboří po pás, jsme mokří od hlavy k patě. Konečně objevujeme lyžařskou stopu — jsme na magistrále. Ale ani tu to není lepší.

Sníh ještě mokřejší, boříme se stejně jako před tím, jenže teď neklouzáme na větvích kosodřeviny, ale na kamenech chodníku, záludně skrytých pod sněhem. Klopýtáme, padáme, vstáváme, ale jdeme, jdeme kupředu. Ve 14,30 hodin vyléváme v Bilíkové chatě vodu z bot. Jsme zase v suchu, teple, převlečení, syti a to »bílé peklo« před dvěma hodinami o 1100 metrů výše jako by bylo jen pomíjivým obrazem jakéhosi horského filmu.

★

Stojím na exponované sněhové lávce v jihovýchodním hřebenu Chmúrné věže. Podé mnou čtyři kamarádi čekají, až zdolám nastávající těžký úsek stěny. Dnes visí na vyleštěné kupoli nebe zlatý terč slunce a tatranské štíty stojí kolem jako zástup obrovských zbrojnošů v třpytných přilbách, mlčky a majestátně v záplavě světla.

Náhle se kdesi v dálce za mými zády ozve dutý rachot, který ve vteřině přechází v hrozivé dunění. LAVINA! Zaryjí bezděčně prsty rukou do skalní spáry a otočím hlavu. Kde? Už ji vidím: ve žlebu Slavkovského štítu, kterým jsme předevčirem vystoupili, valí se bílá masa sněhu, už je v jeho dolní části, v úzkém hrdle žlebu nad vodopádem se vzedmula do výše několika metrů a teď se vrhá přes prah v mohutném oblouku jako dravý oblak páry, dopadá na svah pod stěnou, zakrývá ojedinelé stromy i kosodřevinu a rozlévá se širokým jazykem až skoro k lyžařské stopě, vedoucí do Velké Studené doliny. Pomalu doznívá několikanásobná ozvěna strašlivé symfonie, poslední sněhové balvany ustávají v divokém letu, jen přes lodový vodopád stále ještě teče tenká bílá stuha zbytku laviny.

Předevčirem, v úterý, byli jsme touto dobou ve žlebu. Dnes je čtvrtek. Chtěl jsem původně vystoupiti žlebem dnes, až se v něm sníh trochu slehne, abychom mohli na tvrdém vystupovat rychleji. Potom jsme, nevím už proč, změnili plán a vstoupili do žlebu o dva dny dříve.

Zdá se, že se mně chvějí nohy a v zádech mně stoupá do týla mrazivý děs. To smrt dýchla z laviny přes celou dolinu až sem. Lavina! Byla ohromná, děsivě krásná, podobné jsem viděl jen v Alpách, v Tatrách nikdy, padala tak dlouho. Vstoupit dnes do žlebu, jak jsme měli původně v programu, ne — nechci domysliťi...

Život a smrt dělí v horách od sebe tak málo, často pouhá náhoda.

Dr. Roubal:

Pol'ské ztráty v r. 1939-1947

Dr. K. Kučera zpracoval anglické ztráty za vojnové obdobie. Teraz sme na redakčný stôl dostali ročenku PTT »Wierchy« 1947 a môžeme podať zprávu o bolestných ztratách pol'ského horolezectva. Už prvé číslo minuloročného »Taternika« uverejnilo soznam mŕtvych, ktorý však pri srovnaní so soznamom, ktorý mám pred sebou, je neúplný. 211 mien mŕtvych horolezcov, tatrancov a tatranských pracovníkov! Skoro u každého druhého čítame, že padol v boji, vo varšavskom povstaní, zastrelený Nemcami alebo umučený v koncentračnom tábore. Ťažký bol boj pol'ských tatrancov. Rozprávali nám o ňom tí, čo sa v poslednom vojnovom roku aspoň na krátku dobu uchýlili do bezpečia na Téryho chatu alebo na chatu pod sedlom Váhy. Ich obeť však neboli márne.

Jozef BACHLEDA-WALA, nar. v Zakopanom r. 1877, tatranský horský vodca, zomrel v Zakopanom 16. II. 1944.

Henryk BEDNARSKI, vynikajúci tatraneč a lyžiar, dobyvatel' severnej steny Zamarlej Turni r. 1910, zomrel v koncentračnom tábore Trauenstein (Bavorsko) dňa 28. V. 1945 tesne po oslobodení.

Ing. Štefan BERNADZIKIEWICZ, asistent varšavskej Polytechniky, publicista, vynikajúci tatraneč, účastník výprav na Kaukaz r. 1935, Grónsko, Špicberky a do Himaláji, predseda Klubu Wysokogorskiego PTT, zahynul v lavine v noci z 18. na 19. VII. 1939 pod Tirsulí v Himalajách.

Dr. Tadeusz BERNADZIKIEWICZ, brat horeuvedeného, národohospodár, jeden z najvynikajúcejších tatrancov, účastník výpravy na Ruwenzori r. 1938, člen K. W. PTT, zavraždený Nemcami v povstaní varšavskom v r. 1944.

Dr. ing. Jakub BUJAK, nar. 6. XII. 1905, známy tatraneč, lyžiar a cestovateľ, účastník výprav na Špicberky a do Himaláji, dobyvatel' Nanda Devi East (7430 m) r. 1939, napísal »Na lyžiach cez Nórsko«, člen K. W. PTT, letecký konštruktér, zhynul bez stopy na výlete do hôr Cornwallu v Anglii, 5. VII. 1944.

Ing. Ján Václav CZERWIŃSKI, nar. 21. XI. 1865, tatraneč, člen K. W. PTT, čestný člen PTT, vynikajúci a zaslúžilý predseda PTT v rokoch 1922—1932, zomrel v Krakove 29. VII. 1947.

Alexander CZOŁOWSKI, nar. 27. II. 1865, historik, riaditeľ mestského archívu v Lwove, autor pojednania »Otázka pohraničného sporu

pri Morskom oku», Lwov 1884, vynikajúci spolupracovník prof. O. Balcera v medzinárodnom procese o Morské oko, umrel v Lwove dňa 7. VII. 1944.

Ladislav DABROWSKI, vynikajúci tatranec, člen K. W. PTT, redaktor »Taternika« v rokoch 1936—1939, spáchal samovraždu v deň kapitulácie Varšavy r. 1939.

Vavrinec DZIELAVA, nar. v Zakopanom 1876, vynikajúci tatranský horský vodca, zomrel v Zakopanom v auguste 1945.

Jozef GASIENICA-TOMKOW, nar. r. 1887, jeden z najlepších tatranských horských vodcov, dobyvateľ niekoľkých nových ciest tatranských v rokoch pred prvou svetovou vojnou, spoločník m. i. L. Chmielowského a M. Karłowicza, zastrelený Nemcami v Poronine.

Dr Vladimír GOSLAWSKI, vynikajúci tatranec, člen K. W. PTT, predseda Kola krakovského K. W. PTT, zomrel vyčerpaním v máji 1940 v Tichej doline v Tatrách pri úteku do Maďarska.

Ferdinand HOESICK, nar. 1867, vynikajúci milovník Tatier a turista, autor mnohých článkov a prác, zvlášť štvorsväzkového diela »Tatry a Zakopané«, zomrel vo Varšave r. 1941.

Ing. Adam KARPIŃSKI, letecký konštruktér, vynikajúci tatranec, alpinista a cestovateľ, člen K. W. PTT, účastník výprav do Ánd, vedúci výpravy do Himalájí, zahynul pod lavinou pod Tirsuli v Himalájach v noci z 18. na 19. VII. 1939.

Dr Štefan Saturnin KOMORNICKI, kustos múzea v Krakove, tatranec, turistický pracovník, čestný člen a predseda K. W. v rokoch 1928—1930, zavraždený banditmi v Krakove 17. mája 1942.

Tadeáš KOTARBIŃSKI, tatranec mladej generácie, zahynul horskou smrťou v Alpách pri pokuse o prechod jednej zo stien Mont Brevent v septembri 1946.

Dr Stanislav KRYGOWSKI, tatranec, dobyvateľ severnej steny Mengušovského, zomrel v Krakove 27. decembra 1944.

Ing. Miečislav MACZYŃSKI, dlhoročný miestopredseda Pol. Tow. Tatranského, jeden z čelných a vynikajúcich pracovníkov na poli turistiky v Beskydách, zavraždený Nemcami v koncentračnom tábore v Mauthausen r. 1940.

Tadeáš MALICKI, nar. 1882, riaditeľ učiteľského sanatória v Zakopanom, maliar a literát, krajinkár tatranský, autor »Ludi z hôr« a »Vôd Dunajca«, spolupracovník »Wierchov«, dlhoročný miestopredseda PTT, dlhoročný predseda oddielu zakopanského PTT,

jeden z najvynikajúcejších a najzaslúžilejších pracovníkov turistických, zomrel v Zakopanom 4. XII. 1943.

Stanislav MOTYKA, vynikajúci tatranec a najlepší tatranský horský vodca, dobyvateľ mnohých najsmelších výstupov v Tatrách, utopil sa v Dunaji, pri Szentendre, v júli 1941, keď utekal do Maďarska.

Jozef OPPENHEIM, tatranec a skvelý lyžiar, člen K. W. PTT, obetavý a neďanvny vedúci dobrovoľného záchranného sboru v Zakopanom v rokoch 1916—1939, veľmi zaslužilý pracovník PTT, zavraždený banditmi v Koscielisku 29. I. 1946.

Ján PAWLIKOWSKI, nar. 1860, národohospodár, univ. prof. vo Lwove, kultúrny pracovník, pôvodca hnutia ochrany tatranskej prírody, tatranec (v osemdesiatich rokoch min. stor. vystúpil prvý na Mnícha, Satana, atď), zakladateľ a dlhoročný hlavný redaktor »Wierchow«, čestný člen PTT i K. W. PTT, umrel 5. III. 1939 v Lwove.

Zdislav RITTERSSCHILD, nar. 1866, tatranec, vynikajúci propagátor lyžiarstva, člen K. W. PTT, účastník mnohých záchranných výprav, populárny »Wujek«, zomrel v Zakopanom 19. IX. 1944 vo veku 78 rokov.

Dr Marian SOKOLOWSKI, profesor, botanik, autor rady prác o Tatrách, jeden z najvynikajúcejších tatrancov, čestný člen aj predseda K. W. PTT, zomrel vo Varšave 18. I. 1939.

Stanislav SOKOLOWSKI, univerzitný profesor, čelný tatranský pracovník, tvorca prvého projektu tatranského národného parku, zomrel vo veku 77 rokov, 31. VIII. 1942.

Jozef STOPKA-KRZEPTOWSKI, nar. r. 1903, tatranský horský vodca, zomrel počas vojny.

MUDr Witold SWIERZ, tatranec, člen K. W. PTT, bratanec a spoločník výprav nebohého Miečislava SWIERZA, zomrel v Krakove r. 1941.

Kazimír TETMAJER-PRZERWA, nar. 1865, spisovateľ a autor diel spojených s Podhalím a Tatrami, čestný člen PTT a K. W. PTT, zomrel 18. I. 1940 vo Varšave.

Dr Tadeáš WISNIEWSKI, botanik, autor skvelých prác z horských oblastí, tatranec, člen K. W. PTT, účastník výprav na Kavkaz a Ruwenzori, zavraždený Nemcami 2. XII. 1943 vo Varšave.

Juraj WISNIEWSKI, zoolog, docent varšavskej univerzity, autor diel o zoológii Tatier, padol vo varšavskom povstaní 29. VIII. 1944.

Gen. Marius ZARUSKI, revolučný pracovník z r. 1905, verejný pracovník v Zakopanom, zakladateľ a dlhoročný vedúci Tatranskej dobrovoľnej záchrannej služby, autor pekných článkov o Tatrách

a knižky o činnosti záchranného sboru, čestný člen PTT, tatranec, člen K. W. PTT, jeden z najzaslúžilejších pionierov poľského lyžiarstva, umrel v Chersone v máji 1941.

Dr Tadeáš ZELENSKI-BOY, nar. 1874, spisovateľ, tatranec — dobyvateľ Bradavice v r. 1895, zavraždený Nemcami v Lwove 4. VII. 1941.

... a mnoho iných!

Čeť ich pamiatke!

Miško:

Úspechy či neúspechy?

Mnoho našich známych mi hovorilo, že pomaly už budem ako profesionálny kritik. To je omyl! Amatér, vždy amatér! Že v každom čísle »Horolezca« do niečoho pichám, že začínam byť štiplavý! Kamaráti moji, nestačí len vidieť a vedieť, že to a to sa zle robí, len hundrať si pod nos, niekto sa musí odvážiť povedať to aj nahlas. Alo Huba sa hnevá, že do všetkého rýpem, ale on vo svojej добрote by si nechal na vlastnom chrbte orať! A potom, čím viacej sa na moje rýpanie nadáva, tým viac mám dojem, že predsa len mám trochu pravdy!

Dnes mám na muške naše organizačné schopnosti.

★

Keď sa tak zamyslíme nad činnosťou minulého roku, nevdojak sa nám natíska otázka, či bilancia našej minuloročnej činnosti je priaznivá pre nás ako celok, a či jednotlivca. Iste mnohí z vás namietnu, že lezecká činnosť a počet vykonaných túr je vecou jednotlivca. No, na to som nemyslel, mám na mysli činnosť nášho JAMES-u, ktorá sa diala či v rámci Sväzu čl. horolezcov, alebo samostatne, mimo tento rámec. Detailné vypočítanie činnosti mimo rámec Sväzu nachádzame v poslednom dvojčíslu »Krás Slovenska«.

Prvým podnikom bolo oboslanie II. celoštátneho kurzu pre inštruktorov zimného horolezectva siedmymi účastníkmi. Žiaľno je písať o tom, nie po stránke technickej a lezeckej v tomto kurze, ale o jeho administratívnych predprípravách. Tieto absolútne zlyhaly. Nechcem hľadať vinníka, prečo naši chlapci išli na Guhrovku úplne bez akýchkoľvek inštrukcií iba s jednoduchým pozvaním ministerstva školstva, na ktoré im bolo povedané, že hradí to má poverenie — kde o celom podniku

nič nevedeli! Na šťastie, skončilo to dobre! Úfali sme, že to bude iba jediný prípad, ktorý sa prihodil na začiatku spolupráce a činnosti v rámci Sväzu. Potom sa začalo hovoriť o francúzskych Alpách. Ale iba sa hovorilo. Konkrétne prišlo niečo našim chlapcom iba tak dva týždne pred spoločným odchodom. Nepreháňam, keď poviem, že to bolo za päť minút dvanásť. A nie len naši chlapci, ale i poverenie dostalo v dosť oneskorenom čase upovedomenie o zázjazde. Dva týždne na vybavenie pasových a devízových záležitostí je viac ako málo. Hlavne pri dnešnom postupe úradného vybavovania. Finančné sanovanie podniku Chamonix, niesli si obaja naši chlapci sami, lebo povereniu školstva nebolo časovo možné poukázať im zálohove preddavok. Ku starostiam pasovým a devízovým pristúpili ešte starosti finančné. Nuž, niet sa čo diviť, že k tomuto zázjazdu nejavili veľa chuti. Boli vyčerpaní a znechutení lietanim po úradoch a hľadaním známostí a protekcií. No iste ich na 100% odškodnily krásy francúzskych Alp. Ale škvrna neblahej spomienky na ťažkosti a útraty predpríprav nevybledla ani krásnymi zážitkami.

Vrchol improvizácie bol zázjazd do Davosu na lavínový kurz. To, čo dokázali naši dvaja účastníci, to bol zázrak. Dostať pas, devízy a víza za 48 hodín, to je, čo tu ešte nebolo, ani tak skoro nebude. A k tomu sohnáť 20.000 Kčs, to je koruna umenia zázjazdového. Lebo ak sa v stredu dozvieš, priateľu, že v nedeľu začína kurz v Davose, a Ty sa máš na ňom zúčastniť, neviem, čo-by si robil. Asi tak od zlosti puknul. Ale to by uškodilo iba Tebe, inému nie! Nemajú aj Sväzové orgány trochu viny na oneskorenom upovedomovaní našich chlapcov?

Tieto prípady iba tak na ilustráciu. Potom niet sa čomu diviť, že naši bratia zpoza Tatier na naše zázjazdy do Alp sa nie s rešpektom pzerajú. Pozrime si len ich »Taternika«. Ich výkony v Alpách sú výsledkom dokonalej lezeckej techniky a ešte dokonalejšieho administratívneho vedenia a organizačnej práce. U nich nie je zľahčovaná administratívna práca (viď zprávy v poslednom čísle Taternika minulého roku) a iste nepadol na žiadnom valnom shromaždení PTT výrok: »Vy si majte administratívu a my budeme liezť aj bez toho«, ako sa to stalo u nás. Áno, budeme liezť, ale kde? Iba v okruhu našich malých možností. A keď chcete vyslať našich najlepších von na »skusy«, ako sa vraví, začína administratívna a organizačná činnosť, to »papierové horolezectvo«. Bez neho nie je možný ani krok za hranice. Tu je ale málo tých, ktorí chcú pracovať ako činovníci. Stáva sa často, že do výborov a na čelné funkcionárske miesta sa dostanú takí, ktorí považujú činnosť svojej funkcie za skončenú tým, že sú zvolení. Bez dokonalej spolkovéj administratívnej a organizačnej činnosti nie je možné docieľiť úspechy za hranicami. Ani domáce kurzy a týždne horolezecké, ktoré majú mať úspech, nie sú možné

bez riadnej organizácie. To nech si uvedomí každý, kto pohŕda, bagatelizuje a je ľahostajný k spolkovej práci. Pamätajte si, vy, čo sa »povznášate« nad spolkové táranie v klubovni, vy, čo ste zástancami »teorie«, že horolezectvo je pre mužov lezúcich a nie pre mužov o lezení spolkáriacich, že bez toho, nad čím sa vy povznášate nebolo by cháť, útulkov a desiatky zariadení končiac záchranou službou, ktoré vám spríjemňujú a robia bezpečným váš pobyt v horách.

No, myslím, že som sa trochu široko rozpísal a odbočil, ale keď mi to ležalo na srdci, nuž som vám to povedal.

Na všetkých týchto drobných prácach spočíva úspech každého väčšieho podniku v horách. Nech by to boli výpravy na osemtisícovky alebo len zájazdy do cvičných skál. Dobrá organizačná práca je základom úspechu. Improvizácia »za päť minút dvanásť« tento úspech znižuje alebo privádza neúspech.

A nakoniec všeobecnú otázku zodpovedným činiteľom: budeme kongres UIAA, ktorý má byť v auguste organizovať či improvizovať?

Dr Zofia Radwańska - Paryska:

Z tamtej strany Tatr

(V ročenke PTT z roku 1947 »Wierchy« je pod týmto nadpisom uverejnený článok pí Dr Radwańskiej, preklad ktorého predkladáme našej horolezeckej verejnosti.)

Využívajúc toho, že nám osud doprial tatranské pohraničné prepustky, vybrala som sa s mužom na južnú, slovenskú stranu Tatier.

Bol to náš prvý väčší výlet od začiatku vojny, nerátajúc niekoľko kratších prekročení hranice v rôznych odstupoch času.

Priznám sa, že som už veľmi túžila prejsť »na druhú stranu«. Vlasťou skutočného tatranca sú celé Tatry a všetky tie zákazy a obmedzovania pohybu vyvolávajú reakciu, aká by bola u vtáka, ktorému by nakreslili hranicu pokiaľ smie lietať.

Krásny čas tejto sezóny, počasie aké v Tatrách už nepamätáme mnoho rokov, prišlo nám po celú tú dobu.

Náš výlet smeroval predovšetkým k vysokohorským chatám v najvyšších častiach tatranských dolín: Zelené pleso Kežmarské, Päť spišských, Zbojnica . . .

Všade tam boli noví ľudia, mladí Slováci, členovia JAMES-u alebo KSTL. Musím zdôrazniť, že všade nás privítali s nebyvajúcou pohostinnosťou. Niektorí chatári nechceli od nás brať peniaze ani za nocľahy ani za stravu, iní nám rátali najnižšie ceny — a všade dávali najavo radosť, že konečne nás, Poliakov, môžu u seba hostiť. Tieto srdečné city neboly vyvolané len osobnými známosťami, že tu a tam sme boli medzi tatrancami i na tejto strane Tatier známi. Ukázalo sa potom, že všetci Poliáci, ktorí sa zdržovali v slovenských chatách, boli hostení ako najlepší priatelia.

Všetci tí Slováci vyslovovali pranie čo najrýchlejšieho dohovoru o turistickej smluve i o konečnom voľnom pohybe po celých Tatrách bez prekážok. Čo je v tom divného? Tahalo ich k nám tak isto, ako nás k nim!

Pozorovali sme isté zmeny: Votrubova chata pod sedlom Kopy je rozobraná; bohužiaľ, miesto nej bola vybudovaná trochu ďalej nad Bielymi plesami rozložitá kamenná budova novej chaty nazvanej Kežmarskou chatou. Treba však priznať, že rovnako tu ako i pri Zelenom plese, pri Téryho chate i Zbojníckej, kde všade sú chatármi »horolezci« - tatraci, čo sa týka udržiavania okolia chát netreba si už nič priať. Smetie, plechovky, papiere sú vysbierané, rastlinstvo nezničené, turistom vracia sa rozvaha pri trhaní horských kvetov. S radosťou sme tiež zistili, že miesto po rozobranej »Votrubovke« je skoro celkom vyčistené a o jej dávnej existencii svedčí už len holý nezarastený obdial'ník zeme.

S milým pocitom schádzali sme dolu studenovodskou dolinou. Chodník sa nám zdal akosi širší ako pred vojnou: no očívidne, je rozšírený; či nie privel'a? ale konečne . . .

Ukazujú sa už prvé smrečky. Z ľavej strany prichádza chodník od Skalnatého plesa. A čo to znova? Celkom pohodlná, doteraz skoro meter široká cestička mení sa náhle v štrkom vysypanú, skoro dvojmetrovú cestu, vysekanú prostriedkom riedkych tu ešte smrekov, límb a karpatských briez, pri hornej hranici lesa. Stará, celkom snesiteľná cesta odbočila kamsi nabok a tu rozširujú sa pred nami dve obrovské zákruty novej cesty, ako sme to potom zistili, viditeľné dobre až z Prielomu. Ba čo viac, tam kde sú vpadliny terénu, tam je tá cesta vedená na niekoľko metrov vysokom násype, vybudovanom z balvanov a kamenia. Aha! to je pohodlná turistika! Neslobodno sa príliš unaviť, keď treba sostúpiť až . . . desať metrov! Radšej zbu-

dovať ten čínsky múr! Vyzerá on, len čo je pravda, strašne v krásnom prostredí divokej prírody — ale . . . pohodlnosť predovšetkým!

Je nám všeliako — na kiego čerta je tu tá cesta? Malebné, divoké úbočia Oštepov z jednej strany, krásne skupiny límb a kosodrevia dookola, nádherný starý les poniže — a tá odporná vec, tá rana vyrvaná v živom mäse hôr . . . Ešte tu a tam trčia pokrútené, povytrhávané šľachy koreňov, ešte sa belejú nahé kosti polámaných, rozdrtených skál, ešte kvapká po nich studená krv brutálne rozorvaných a odhalených podzemných prameňov . . .

— No, naozaj! ochrana prírody!

A i stopy istého »turistického ruchu« vidíme dookola: čo raz viac hromadia sa papiere, škrupiny z vajec, rozbité sklo, a nevyhnutné konzervy Unrry a nakoniec nadobúda to už nebyvalých rozmerov. Oba boky cesty sú hrubo pokryté odpadkami a smetím všetkého druhu a okoloidúci »turisti« bezstarostne ešte zväčšujú túto kolekciu.

Celkom upadáme na ducha. A tu okrem toho »čím ďalej do lesa, tým viac stromov«, nie, kdeže! — čím ďalej do lesa, tým menej stromov a tým viac chodníkov — keby len chodníkov — ciest, »ceprostrád«! No, to je to, čo sa nazýva »pohodlná cestrostika«, lebo toto už predsa nemožno nazývať turistikou! Každý slušný turista by sa iste urazil!

Chodníky, cestičky, cesty sa medzi sebou križujú, rozbiehajú, sbiehajú a zas rozbiehajú . . . Farebná dúha značiek starých, nových, pomiešaných, jedných vytretých a zamalovaných, iných ponechaných s domalovanými novými, ako neaká popletená morzeovka: nové, staré, nové, nové, staré, staré, staré, nové, staré . . . a tak bez konca! Ako sa tí cepri v tom vyznajú? iba ak majú neaký kľúč na luštenie tých značiek, či čo?

Chát — ako maku! každú hodinu, pol i štvrt hodiny objaví sa neaký kiosk, búdka, hotel, weekendový domček. Na jednej z našich ciest, na vzdialenosť jedného obvyklého denného pochodu našli sme deväť takých »útulní«. Nie je toho dobrého priveľa? Aj chatári si sťažujú na znížené príjmy. Priveľa konkurencie!

Všade bolo to isté: chata za každým krokom, čoraz neaká nová, zpred vojny neznáma cesta. Mánia prerábania a premiestňovania ciest v plnom kvete! Dokonca aj starý poctivý chodník

zo Štrbského na Popradské pleso, známy svojou pohodlnosťou i peknou polohou nevyhovoval požiadavkám »módy«. Vymurovaná (doslovne) bola nová »stráda« vo vzdialenosti skutočne veľmi bezvýznamnej. Len aby opäť! Okrem toho nová cesta vyznamenáva sa tým, že v zime ju nemožno používať, lebo vedie lavínovým terénom — svedčia o tom výstražné tabuľky. A pre jej trasu bolo vyfaté množstvo prastarých límb a červených smrekov, ktorých mrtvolky ležia ešte tu a tam, pôsobiac žalostným dojmom.

Príroda pridala sa k ničeniu ľudských rúk: pekný les na severnom a východnom brehu Štrbského plesa leží vyvrátený — zlámal ho besniaci víchor, tak isto ako celé úbočie Tichej doliny. Zpomodzi tragických, odumrelých kostier stromov trčí nahor strašlivá kovová kostra lyžiarskeho mostku, tvoriaca odpudzujúcu štafáž štítom v závere Mlynickej doliny. Lyžiarsky výťah na Solisko dopĺňa tento celok!

Zdalo sa nám, že už nič horšieho, nič bolestnejšieho nemôžeme uzrieť. Ako trpkó sme sa sklámali!

Keď sme schádzali zo sedla pod Svišťovkou, minuli sme Huncovskú dolinku a prekročili sme rebro, ktoré nás delilo od Skalnatej doliny — zastali sme ako bleskom udretí! Ťažko bolo očiam veriť! To niečo, čo pred nami ležalo — to mala byť tá niekedy tichá, divoká a odosobnená dolina? Veď to je skoro továreňská osada, kde hlasito škripal motor lanovky, kde do neba vyla siréna, uši trhal ostrý zvuk akéhosi klaksonu, dávajúci signály robotníkom, pracujúcim na stavbe.

Obrovské a ohyzdné telo hotelu rozvalovalo sa ťažko pred nami: akási príšerná architektúra, drak so štvorposchodovým, iskrivo bielo omietnutým trupom, s lebkou v podobe sedemosem poschodovej veže, svietiacej krvavočervenými tehliami. Niekoľko desiatok metrov odtiaľ vyrástlo dvojposchodové observatórium, ovenčené dvoma veľkými niklovými kupolami. Okolo sto či dvesto metrov ďalej do doliny zdvihly sa ordinárne drevené baráky, kde môže byť ubytovaných do dvesto či viacej robotníkov. Hneď vedľa, na kopci vyrástla bradavica akejsi budy s mnohými prístavkami.

Ale kdeže sa podela poctivá kamenná koliba, v ktorej za dávnych dobrých časov sme toľkokrát nocovali, obdivujúc majestátny skalných horských obrov, rozochvievajúc sa pohľadom na rozľahlé roviny spišsko-liptovské, opájajúc sa tichom a krásou hôr. Kdeže je tá stará priateľka taternického bratstva?

— Ach, je! je, chudinka zničená, zneuctená radom odpor-
ných prístavkov, prístavkov v prekrásnom štyle známych »sľa-
wojek«. To je terazšia »turistická chata«. Brr!

Voziky úzkokolajky pištia a škrípu, motor hučí, robotníci
kričia a jódlujú, siréna s klaksonom vyjú — a nad tým všetkým,
vo výške 2.634 metrov, kraluje sedemposchodový neohrabaný
netvor na štíte Lomnického. Jeho juhovýchodnú stenu rozdiara
biela gigantická jazva — jej otriasajúca reč lepšie ako slová
rozpráva históriu budovy hotelu.

A Skalnaté pleso, vo vodách ktorého kedysi videla sa krá-
ľovna Tatier? kde je ono? Či je to možné?! Tu hľa, pred nami
rozprestiera sa pusté vyschlé dno — teraz skladište všeliakého
smetia, odpadkov a zbytkov zo stavby. Vodu uchvátily oba ho-
tely, ten zo štítu i ten zponad toho, čo kedysi bolo plesom. Ale,
ó irónia! široká prechádzková cesta obieha koldokola túto pustú
oenu jamku, ktorej jasná zornička celkom vytiela.

... Hrdlo mám stisnuté, hlas nemôžem zo seba vydať ...
motajúc se v labyrinte chodníkov, ktoré sa tu sbiehajú ako že-
lezničný uzol, idem, ponáhl'am sa, bežím! ... chcem utiecť
čím skôr a čím najďalej od týchto prízrakov, od tej strašlivej
fatamorgany, tak materiálnej, bohužiaľ!

— Ó Tatry! ó Tatry najdrahšie! čo sa s vami deje!!!

(Zakopané, september 1946.)

★

Zpoiatku som chcel tento článok nechať bez komentára. Keď som
však mal preklad hotový (snažil som sa, aby bol verný), mal som v sebe
nashromadených už toľko rôznych dojmov, že som to nemôhol v sebe
udržať.

Pí Dr Radwańsku si osobne ctím a vážim ako ženu, ktorá Tatry
miluje. Nemôžem však súhlasiť vo všetkom s jej kritikou (akiste zo stra-
ny p. Dr Radwańskej nedomyšlenou) a so spôsobom jej kritiky. Je predo-
všetkým naivná. A nemá ďaleko od zlomyseľnosti.

Pí Dr Radwańska, dúfam, nepochybuje, že slovenskí a českí horo-
lezci milujú svoje Tatry, že sa o ne starajú, že im na nich záleží.

Zabúda — a v tom je tá naivnosť — že žijeme v XX. storočí, že ci-
vilizácia so svojimi dobrými i zlými stránkami prenikla všade, že pre
techniku nie sú prekážkou ani najvyššie steny ani najhlbšie priepaste.
Z dvoch ziel treba voliť to menšie. Preto snažíme sa o to, aby »civili-
zácia« obmedzila sa len na to najnutnejšie.

Cítíme však pri tom, že tento boj je čiastočne vopred prehraný.

Že sa robia chyby, vieme aj sami, ale i tak mám dojem, že pí Dr Rad-
wańska nie je správne informovaná a že svoju kritiku miestami úmy-
selne preháňa.

Keby južné svahy Tatier patrily Poliakom, som presvedčený, že by
ich snahy po »návrate k prírode« boli tak isto márne, ako naša snaha
po udržaní »civilizácie« aspoň v určitých hraniciach. A — hlavou múr
neprebijeme. Skutoční tatranci s ich idealizmom proti masám kúpeľných
hostí a ich požiadavkám sú v mikroskopickej menšine. Nech si pí Dr Rad-
wańská nenahovára, že u nich je to ináč! Tak isto! Lenže — cudzie sa
kritizuje ľahšie!

Pí Dr Radwańskej by tak vyhovovali Tatry z dôb Simplicissimových
alebo z dôb Jakuba Buchholtza. Nepopieram, že by to bolo krásne, keby
na mieste Smokovcov alebo Roztok stál prales, v ktorom by sa pre-
háňali medvede. Bolo by to krásne a v Europe dvadsiateho storočia by
to iste bola rarita, ktorá — zas by len prilákala státisíce zvedavcov a tu-
ristov. Do Tatier dnes chodia však ľudia, kúpeľní hostia, ľudia starí,
ľudia, ktorí si chcú odpočinúť. Nie každý, kto ide do Tatier, má zdravé
srdce, plúca, nohy, nie každý je horolezec. A príde čas, kedy aj pí Dr Rad-
wańska bude povďačná tým, čo postavili ten široký pohodlný chodník
(ceprostrádu), ktorý jej umožní dostať sa bez väčšej námahy na Térynku,
ktorý jej umožní pokochať sa aspoň pohľadom a oživiť spomienky na
vrcholci Rysov!

Lanovka na Lomnický štít je zbytočný a krajinu zohyžďujúci pre-
pých, to vieme. Dobré. Ale či Poliaci nepostavili prvú lanovku v Tatrách?
A bol niečo platný odpor proti tomu zo strany poľských tatrancov?! Ne-
tvrdím, že vzhľad staničnej budovy na Skalnatom plesu alebo na Lom-
nickom je neakým vynikajúcim dielom stavebnej estetiky, ale ich vzhľad
je podmienený hlavne technickou povahou ich používania a rôznymi
inými faktormi technického rázu. Observatórium slúži aj poľskej vede.
Pokiaľ ide o »množstvo vyfatých límb« na chodníku zo Štrbského na
Popradské pleso, pí Dr Radwańska si asi nevšimla, že skoro celý svah
Patrie bol skoro zholený víchricou až dolu do Mengusovskej doliny a že
límba sú vyfaté i nad chodníkom preto, lebo boli vyvrátené. Predseda
KSTL p. Nedobry, ktorý bol po celý čas pri stavbe chodníka mi potvrdil,
že k vôli chodníku nebola vyfatá ani jedna jediná límba. Nebudem sa
ďalej zaoberať ostatnými malichernými výtkami. Nechápem tón celej tej
»kritiky«: je to naivnosť, či závišť, či dokonca zlomyseľnosť?!

Prijímame s vďakou každú kritiku, pokiaľ je objektívna. Isté je, že
kritika poľských pomerov, podobná tejto, sa u nás ešte neobjavila a mô-
žem ubezpečiť, že sa u nás ani nikdy neobjaví. Dr Roubal.

Dr Roubal:

Úvahy o nebezpečí

O nebezpečí hôr a o nebezpečí plynúcim z prevádzania horolezectva sú v obsiahlej horolezeckej literatúre dlhé a podrobné kapitoly. Málo je tých, ktorí týmto kapitolám venujú náležitú pozornosť, veď, to všetko je známe, samozrejme. A predsa. Každý rok čítame o nešťastiach v horách, u nás menej, v Alpách primerane viac. Všetky tieto nešťastia sú pozorne vyšetrené a každoročne, zvlášť v alpských zemiach, sú uverejňované zprávy so štatistikami, aby horolezci a lyžiari boli tak stále upozorňovaní na nebezpečia hôr. Podľa štatistiky vo Švajciarsku našlo smrť v lavínach r. 1935 36 turistov, r. 1936 6, r. 1937 19, r. 1938 7, r. 1939 14, r. 1940 22. Od roku 1901 do roku 1940 včítane zahynulo vo Švajciarsku v lavínach 502 turistov, čo je ročne priemerne 12,55 ľudí. Od r. 1941 do 1946 priemerne 35 mŕtvych ročne. Štatistiku letných nešťastí, smrteľných pádov, som, bohužiaľ, nikde nemôhol sohnáť. Nešťastie v horách vzbudí nepomerne väčšiu pozornosť než smrteľné nešťastie na ulici alebo v továrni. A pritom má s týmito mnoho podstatných momentov spoločných. Nešťastia na horách stávajú sa nezabudnuteľnými (dobytie Matterhornu, sev. stena Eigeru, Nanga Parbat, Galeria Ganku).

Pre obrovskú masu laikov je pojem horolezectva nerozlučne spojený s veľkým riskovaním, prevláda mienka, že horolezec svojim životom ľahkomyselne hazarduje, na neho padajú lavíny, skaly, ľadovcové trhliny čakajú len na neho, aby ho zhltily, samé previslé skalné steny, hromy a blesky, hmla a snehové fujavice, mrazy i snečná páľ'a. Ten, kto prepadol horolezectvu, zvolil si smrť za spoločníka: tak myslia a tak súdia státisíce, ktorí sú zvyknutí dívať sa na hory zdola a z odstupu. Ze títo nemajú pravdu, možno kl'udne vyvrátiť poukazom na dlhé a pokojné životy horských vodcov, alpských i našich. Každý tatranec iste poznal belovlasého Čižáka — umrel starobou. On a stovky jemu podobných prevážnu časť života strávili v horách, v stálom záporení so skalou a s horskou prírodou a za mladi podnikali výstupy iste aj nebezpečné. Sú známe ťažké hory a nebezpečné výstupy často podnikané, ktoré doteraz nevyžiadaly si žiadnu obeť (povedzme: Žltá stena, sev. stena Malého Kežmarského, západná Lomnica) a hory a cesty ľahko prístupné, ktoré každým rokom zaznamenávajú nejakú nehodu. Prečo? Tam sa dostanú len skúsení horolezci a sem aj neskúsení kúpeľní hostia.

Keď rozoberáme horské nešťastia, zistíme, že medzi príčinami veľkú úlohu hrá vlastná vina postihnutého, čo dalo podnet k obecnému rozlišovaniu na subjektívne a objektívne nebezpečie resp. pri-

Vysoké Tatry: Slavkovský štít od severozápadu. Ke článku A. Veverky. Popisovaný výstup je za severní hranou, za věží v severním hřbetu (levý svah obrázku).

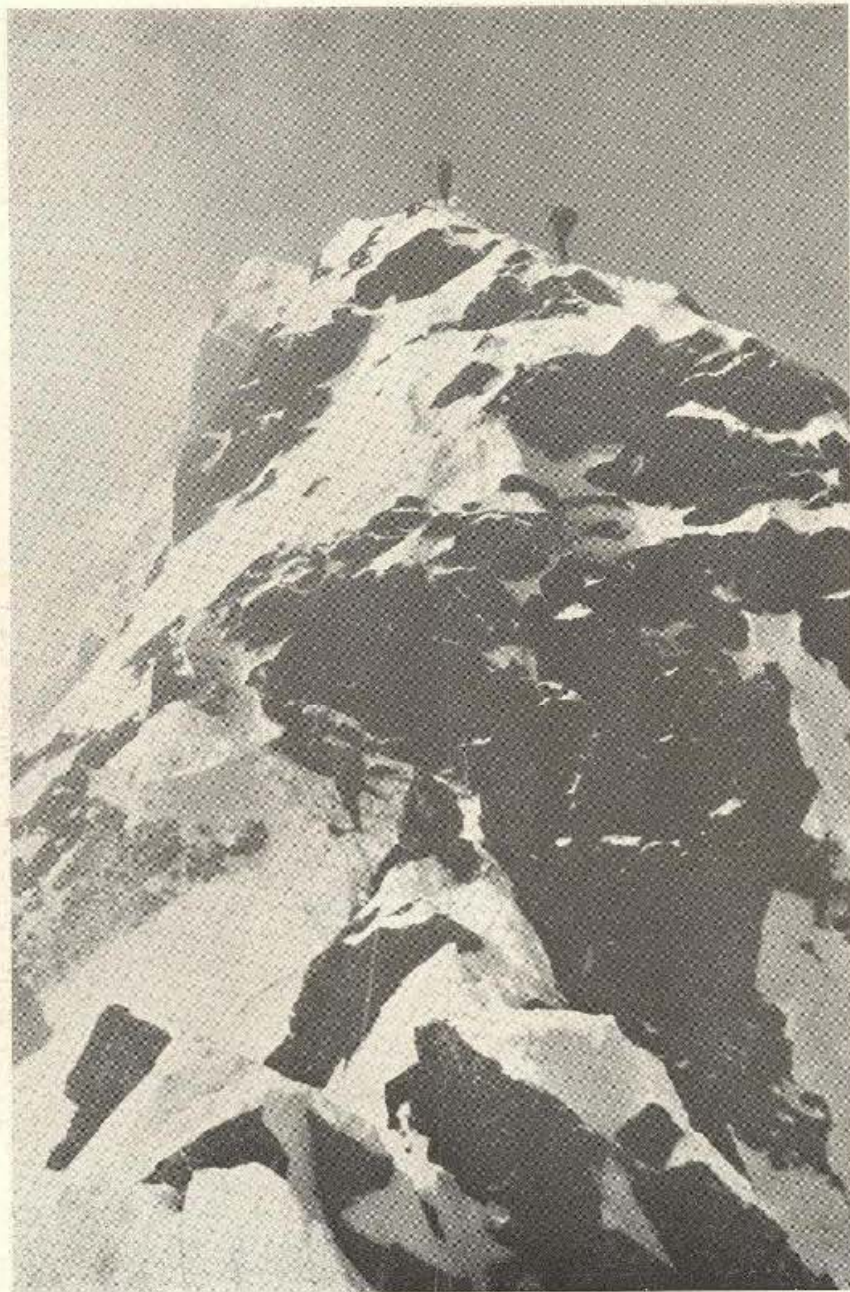
Foto Dr Kučera.

Zimní výstup ve Vysokých Tatrách, jištění přes cepín.
Zimní horolezecký kurs 1947.

Foto J. Sádek.

Vysoké Tatry. Zimní výstup na L'adový štít (2.630 m).
Ze zimního horolezeckého kursu 1947.

Foto J. Sádek.

Svišťový štít ve Vysokých Tatrách, pohled na západ.
V pozadí Vysoká, Rysy.

Foto Dr. Kučera.

činy nebezpečia. Všetky horolezecké príručky na svojich posledných stránkach shodne vypočítavajú objektívne nebezpečia. Obrátíme sa k nebezpečiu subjektívnemu, ktoré spočíva v horolezcovi samom.

Kto chce byť dobrým horolezcom, musí mať potrebné znalosti a musí byť duševne i telesne spôsobilý. Kto toto postráda, vydáva sa nebezpečiu i na tých najľahších túrach. Lekárska veda preventívnymi opatreniami snaží sa predísť chorobe, v našom prípade najlepším preventívnym opatrením je systematická technická výchova horolezca, poznanie všetkých ťažkostí a nebezpečí hôr. Kto vie plávať, ten sa nebojí, že sa utopí. Kto je oboznámený s horolezectvom od základu, kto má dostatočný tréning a koho nemôžu prekvapiť najneprijemnejšie okolnosti horského sveta, ten sa nemusí báť, že sa len tak ľahko zrúti alebo že ho zasype lavína, že ho zabije padajúci kameň či prekvapí fujavica. Takáto systematická výchova vedie k zdravému vývoju horolezectva, lebo snižuje moment subjektívneho nebezpečia. Keď k nej pridáme ešte dlhú skúsenosť, získanú vlastnou námahou, stane sa z horolezca horolezec. So vzrastom takto získaných skúseností a schopností vyhl'adáваме túry vždy ťažšie. André Roch hovorí, že horolezec takto pokračujúc blíží sa k hranici ľudských možností, k hranici, ktorá je samozrejme celkom individuálna a ktorá je dosiahnutá vtedy, keď sily vypovedajú alebo keď sa horolezec stane obeťou svojej vášne. Takúto prevýchovu turistu v horolezca robí do istej miery aj náš JAMES. Jeho tradičné horolezecké týždne, ktoré každým rokom navštevuje stovka ľudí, zrejme dobre upozorňujú na momenty subjektívneho a objektívneho nebezpečia, lebo za 25 rokov sa nestala žiadna vážna nehoda nielen na kurzoch, ale ani členom JAMES-u, odchovaným týmito kurzami. Spomenúť pritom musíme veľký počet obetí na strane poľskej. Námietka, že Poliaci robili samé nebezpečné prvovýstupy neobstojí, lebo medzi obeťami je väčšina tých, ktorí takéto prvovýstupy nerobili. Každý kto chce byť horolezcom mal by prejsť niekoľkými kurzami, mal by prejsť učňovskou dobou. Tak sa naučí správne oceniť seba i ťažkosti hory, naučí sa nepodceňovať a nepreceňovať.

Táto doba, doba učenia, soznamovania sa s vrchmi a horolezectvom je najkrajšou, lebo má ešte v sebe pôvab objavovateľského zápalu (A. Roch). Ako v každej inej veci, tak aj v horolezectve treba sa učiť, jedno či v kurze či pod dohľadom skúseného druhu, ale prakticky. V niektorých našich spolkoch a zvlášte v kurzoch začínajú sa objavovať nábehy k preteoretizovaniu horolezectva. Teória na úkor praxe len zvyšuje moment subjektívneho nebezpečia. V kritických chvíľach rozhodne jedine technická zdatnosť, odvaha, vytrvalosť a múdra taktika a nie teória.

Tažké túry musia byť pripravené a premyslené, musíme byť na ne pripravení nielen telesne, ale i duševne, lebo indisponovanosť, najväčšie subjektívne nebezpečie, môže končiť katastrofou — v tomto prípade nás nesmie vyprovokovať ani výkon kamaráta ani končiaca sa dovolená. Dôležité je ďalej, aby ťažká túra bola prevedená v čase čo najkratšom — i to snižuje nebezpečie. Rýchlostné rekordy horolezecké v poslednej dobe nie sú teda tak celkom bez opodstatnenia ako sa zdá. Nútený bivak nás vystavuje celej rade nebezpečí, s ktorými sme nepočítali: hlad, vysilenie, zmena počasia, nastydnutie atď. Ak sa toto stane, je to z troch príčin, ktoré sú základnými v úvahe o subjektívnom nebezpečí, a to: preceňovanie vlastných schopností, podceňovanie ťažkostí hory a nedostatočný tréning.

★

Ale v horolezectve je niečo zvláštneho, čo inde nenajdeme. Keď niekto pre každú svoju túru potrebuje dvoj či trojnásobný čas a preto chronicky bivakuje a komu pri tom omrznú prsty na nohách, kto sa zrúti po zľadovateľom svahu preto, že nevie poriadne stáť na mačkách, komu sa pri páde zachytí lano za skalný výbežok, pretože nevie poriadne zabíť skobu a kto sa pri tom všetkom nezabije, ten je národu predstavovaný ako veľký Horolezec.

F. Kutta:

Průvodce po středočeských vápencích

Vápencové stěny t. zv. Českého Krasu poskytují dobré možnosti k horolezeckým cvičením. Český Kras se prostírá od Prahy počínajíc Braníkem, podél řeky Berounky přes Karlův Týn k Berounu. Blíže ku Praze není Český Kras horolezecky zajímavý. Nejmohutnější, až 80 m vysoké skalní stěny se vyskytují až poblíže Berouna ve 4 hlavních oblastech: Koněprusy (Zlatý Kůň), Srbsko, Svatý Jan pod Skalou a oblast u Šanova koutu.

Všeobecný popis oblastí.

Západní oblast Českého Krasu jest nejen horolezecky, ale i krajinově, geologicky a s hlediska praehistorie nejzajímavější a je ve svých hlavních částech chráněnou státní rezervací.

Koněprusy (Zlatý Kůň).

Jsou to vysoké skalní stěny, které vyčnívají asi v obvodu 3 km u Kosoře nad Suchomastským potokem v typicky krasové krajině se sporou, ale vzácnou alpskou vegetací. Ze zajímavých útvarů zde spatřujeme přírodní most přes skalní propast a skalní »bránu Axamítovu«, pojmenovanou podle známého českého archeologa MUDra Jana Axamíta. Z doby předhistorické zachovaly se zde zbytky valů velkého hradiště. V lomech přicházejí dělníci často na krápníkové jeskyně. Horolezeckých cest zde není pro velikou lámavost terénu. Kdysi zde cvičil KAČ na lanech, shozených s vrcholu. Do skal u Koněprus se nejlépe dostaneme od nádraží v Králově Dvoře silnicí přes Lithlavský a Dvorský mlýn.

Srbsko.

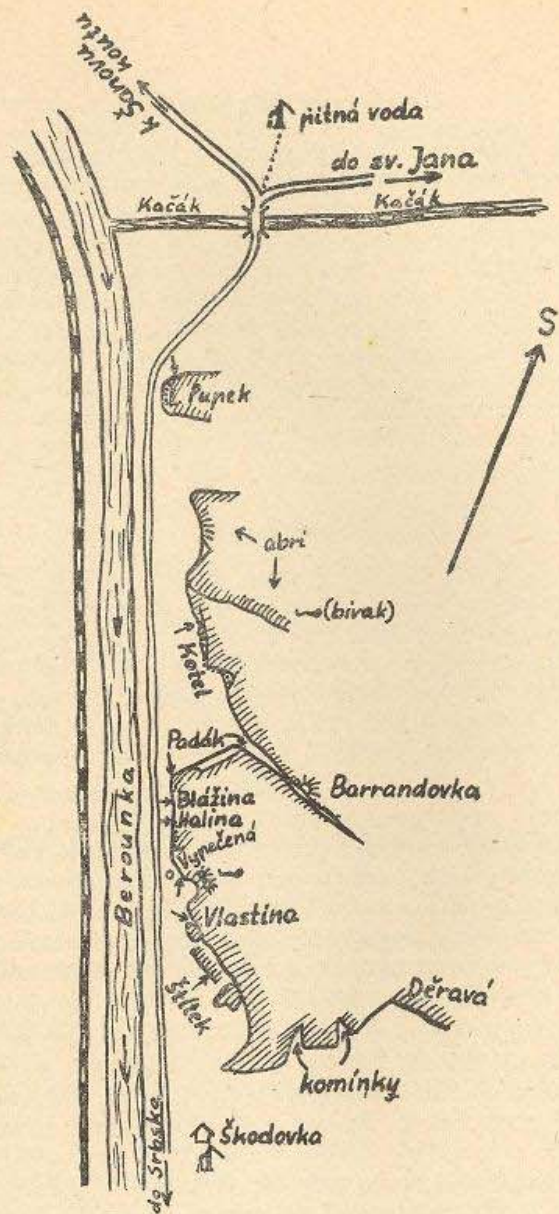
Oblast vysokých, hladkých stěn, které se prostírají na levém břehu Berounky u vesnice Srbska, jsou součástí krasového kaňonu, vyhloubeného řekou. Pás stěn je ohraničen na SZ (u potoka Kačáku) nahoře převislou skalní výspou »Pupkem«, na JV (před vesnicí) rozbitou oblastí nižších, lámavých stěn a vrcholů, která mimo 2 lehkých komínů a typické »děravé stěnky« v údolíčku nad Škodovkou, neskýtá horolezeckých možností.

Jdeme-li od první typické, hladké stěny, vysunuté z fronty stěn (»Štítek«) proti proudu řeky, mineme spárovou »Vlastinu cestu«, která vede koutem vpravo od stěny s jeskyněmi a přijdeme k rozbořenému bunkru pod velkým stromem. Nad bunkrem zvedá se hladká a nahoře převislá **Vypálená stěna**, vpravo od ní najdeme ve stěně jeskyně, vhodné k přenocování (bivak), v nichž byly nalezeny nádoby z mladší doby kamenné (kultura píchaná). Vystoupíme k nim snadno stupňovitým kuloárem.

Jdeme-li dále proti proudu řeky, přicházíme k mohutné, 50 m vysoké plotnovité stěně s přímou **Blážínou** a traversovou **Halinou cestou**. Za Blážínou cestou tvoří stěna nevýraznou hranu, pod níž je nástup na **Padák**, pod jehož hlavní převis lze též nastoupiti po travnatém balkoně z Barrandeovy průrvy, která jediná soustavně přerušuje pás stěn. V její levé stěně je v horní části vchod do 40 m hluboké podzemní propasti Barrandeovy.

Od Barrandeovy průrvy až k Pupku táhne se souvislá zeď stále lámavějších a lámavějších stěn s výrazným, hladkým

Skály u Srbska — středočeské vápence.

(Kreslil Fr. Kutta.)

vhlobením v nejvyšší jejich části («Kotel»). Červené, silně zvětralé stěny poblíže **Pupku** neposkytují horolezeckých možností, jen plotnovité stěny pod nimi jsou vhodné k cvičení výstupů na tření. Geologickou zvláštností jsou zde silně převislé stěny »abri«, vhodné též k přenocování.

Nad Srbskem zvedá se vrch Chlum s rozsáhlými podzemními prostorami (též krápníkové jeskyně), které bohužel dříve nebo později padnou za obět lomu, jako již padla na druhé straně Berounky pod Tetínem jeskyně »Turská maštal«, která byla bohatým nalezištěm nástrojů člověka z doby ledové (lovci medvědů, sobů). Četné nálezy z doby předhistorické (jeskyně Nad Kačákem, Na průchodě poblíže Sv. Jana a jiné) dokazují, že tyto končiny byly osídleny již od starší doby kamenné.

Svatý Jan pod Skalou.

Nejkratší spojení vlakem ze stanice Vráž u Lodenice, nebo ze stanice Srbsko a podél potoka Kačáku.

Z hlubokého údolí potoka Kačáku vyrůstá ze svahu nad klášterem pověstným u nás jedinečnou travertinovou jeskyní poustevníka sv. Ivana a kyselkou Ivankou (část jeskyně slouží mnichům za hrobku), pás mohutných, až 80 m vysokých stěn, na jejichž nejvyšším bodě je postaven veliký kříž. Podle něho je pojmenována nejstarší horolezecká »**Křížová cesta**«, probíhající velikou jeskyní v horní části stěny. Přímou nad klášterem, v nejnižší části pásu zvedá se **Trojúhelníková stěna** s nedokončenou cestou.

Jdeme-li od Sv. Jana údolím po proudu Kačáku, mineme za vesnicí zprava lámavé, plotnité skalní svahy, vhodné k zimnímu cvičení s cepínem (i velmi těžké cesty) a přijdeme ku **Komínové stěnce** (vlevo nad zatáčkou silnice). Vpravo od silnice proti Komínové stěnce za Kačákem spatříme příkrou, hladkou **Dušičkovou stěnu** se starou cestou a lezenou převislou spárou v pilíři. Před Hostímí jest v lese pás nižších, ale horolezecky zajímavých a dosud nelezených stěn. Jdeme-li stále po cestě podél Kačáku, dostaneme se do Srbska pod Pupek.

Šanův kout.

Fronta skalních stěn na levém břehu Berounky mezi Srbskem a Berounem. Horolezecké cesty hlavně na výrazné »**Pyramidě**«, vysunuté, rohové skály v západním ohybu skalní fronty

(proti Tetínu). Asi 20 m nad úrovní úpatí nad domem se zahradnictvím krápníkové jeskyňky. Pod nimi **Andělská stěnka**.

★

Horolezecky jsou středočeské vápence pro svou obtížnost nejmladšími terény u nás. První souvislou, podle nových zásad cvičení provedenou cestu udělali 8. VIII. 1940 němečtí lezci Sedlak, Štöhr, Metzner (DAV) zlezením stěny pod křížem (Křížová cesta) ve Sv. Janě. Výstup byl po prvé opakován českými horolezci Schmidtem, Schüllerem, Černíkem, Lvem (HOKČT Beroun) na podzim r. 1942. Tito horolezci také napřímili v květnu 1943 vrchní část cesty vlastní direktissimou a provedli výstupy u Šanova koutu. 20. VIII. 1943 bylo zlezením Kotle v Srbsku zahájeno systematické zdolávání hlavních stěn. Přes Dušičkovou cestu (Sv. Jan), Pupek, o jehož nástupní stěnu se dlouho marně pokoušeli lezci berounští, pražští i Němci, přes klasické cesty (Blážina, Vlastina) k těžkým moderním problémům, jejichž zdolání bylo závislé na pokroku v horolezecké technice. Všimněme si jen »sokolika na spodní chyty« na Padáku, »paterosteru na uzlech v mocném převisu« na Vypečené stěně, nebo dosud nedokončené Haliny cesty. Její první část (před travers) byla zdolána 21. VII. 1945. Tehdá však prvolezci nebyli dosud na tolik technicky vyspělí, aby mohli pokračovat bez zbytečného tlučení skob. Druhou částí se podařilo projít až 10. X. 1947, ale pro naprostou vyčerpanost (také pád druholezce v traversu) bylo nutno slanit. Vrcholový převis bude lezitelný za předpokladu, že se podaří, vystoupit k němu bez přílišných fyzických ztrát.

Dnes jsou v hlavní oblasti středočeských vápenců zlezeny všechny nejvyšší stěny, poslední slovo však v těchto mladých terénech řečeno nebylo. Rozsáhlé stěny skýtají možnosti nových variant a nových cest, které čekají dosud na »své muže«. V tom směru jsou středočeské vápence s to ukojit v horolezeckém dorostu přirozenou touhu po zdolávání nových problémů.

Cesty byly uvedenými skupinami stavěny kolektivně (střídavé vedení), od nástupu k vrcholu bez údolního, ani vrchního jištění. Cvičení na nich doporučujeme jen velmi dobrým lezcům, kteří mají za sebou několik těžkých výstupů na ostatních družích skal (hlavně na pískovci) a kteří dokonale ovládají smyčkovací techniku, neboť smyčka je na vápenci většinou základem jištění. I nejvyspělejším radíme začít lehčími výstupy pro poznání odlišného terénu.

Stupnice těžkostí.

V zásadě odpovídá běžné, sedmistupňové stupnici na pískovci. Jelikož však starý stupeň VII je dnes již překročen, budeme u něho v budoucnu rozeznávat dva nadstupně, charakterisované písmenami (a — lehká VII, b — těžší VII, c — nejtěžší VII).

Pro srovnání se známými výstupy v Českém Ráji uvádím:

	na vápenci:	na pískovci:
VII a		klasická VII, ku př. Kapelník na Hruboskalsku, Prachovská Jehla, Barberina v Příhrazech.
VII b		těžká klasická VII, ku př. Taktovka na Hruboskalsku, Kobylí Hlava v Příhrazech.
VII c		novodobá VII, na př. Smítkova věž na Hruboskalsku, Hláška (údolní stěna) v Drábských světničkách.

Pro neobvyklé fyzické nároky, které kladou na lezce některé z cest je stupnice doplněna stupnicí fyzické obtížnosti:

F I fyzicky snadné (celou cestu může vést jeden z lezců),

F II » nesnadné (doporučuje se střídat),

F III » krajně nesnadné (střídání z fys. důvodů nutné).

Charakteristika je ještě doplněna připomínkami o lámavosti skály. Co se týče jištění, jsou v průvodci uvedeny všechny skoby, ale jen nejnutnější smyčky. Popisy cest jsou co nejstručnější, aby byla lezcům ponechána možnost vlastní kombinace.

(Dokončení.)

Zprávy svazové

• Organizační změny v československé tělovýchově a sportu zasahují i do naší organizace. Celou úpravu, provedenou během tisku tohoto čísla a celkový další postup nemůžeme ještě dnes zachytit, ale každopádně českoslovenští horolezci naleznou v sjednocené tělovýchově své místo, které jim k povaze jejich činnosti náleží. — Podrobnou zprávu přineseme v příštím čísle.

● Dňa 2. marca t. r. sišla sa porota ustanovená výborom Sväzu, aby z návrhov na odznaky Sväzu vybrala pre tento účel najvhodnejší odznak. Z návrhov, ktorých došlo pomerne málo, rozhodla sa porota vybrať ako najlepší návrh Alojza Riškoviča (JAMES, Bratislava), ktorý sa prevedie v dvoch veľkostiach, malý na civilný oblek a veľký na oblek športový. Odznak členstva bude prevedný z bieleho kovu, odznak cvičiteľov zo žltej mosadze a odznak inštruktorov z bronzu. — Ako druhý najlepší bol uznaný návrh Frant. Porcala (KAČs Turnov) a tretí návrh Ladislava Vodháněla (KAČs Turnov). Porota ďakuje za účasť v súťaži zvlášte sl. Cvrkovej, pp. Vrzákovi, Šádkovi, Pekárkovi, Němečkovi a všetkým ostatným súťažiacim.

● **Zpráva o valné hromadé KAČs Brno.** Dne 25. února 1948 sešlo se 32 členů brněnského klubu, aby uzavřeli bohatou loňskou sezonu a zvolili výbor na nový správní rok. Po krátkém projevu Dr. Zd. Vokáče o podstatě horolezectví byla nejdůležitější zpráva o činnosti za loňský rok. — Výletů na cvičné skály bylo vypsanó 50, takže jen dvě neděle v roce nebyli brněnští na výletě. Horolezeckého zájezdu do Vysokých Tater se zúčastnilo 28 členů. — Předsedou klubu byl zvolen Otakar Rabas, místopředsedou Dr. Zd. Vokáč, jednatelem Zdeněk Šafránek, náčelníkem Zdeněk Vlč, pokladníkem Jiří Zounek, matrikářkou Zdenka Ondrová, hospodářem Slavomil Pánek, členy výboru: Vl. Schwarz, Dr. Vl. Procházka, Olga Kočířová. Revisory: Dr. Zd. Sušil, Jiří Zuzan. Náhradníci: Eduard Bohata, Ludmila Dvořáková. — Členové se usnesli, že vypracují horolezeckého průvodce v cvičných skalách v okolí Brna. Na letní sezonu je proponováno několik zájezdů do Vysokých Tater. — Vlastní horolezeckou sezonu zahájí klub tradičním horolezeckým výletem na Pavlovské kopce ve dnech 1. a 2. května.

Horolezecká kronika

● **Nový spôsob naviazania prostredného na lane.** V družstve, složenom z troch lezcov, užívajúcom jedného lana, stredný lezec miesto doteraz užívaného spôsobu naviazania môže použiť Prusíkovho uzlu. V prípadoch, kedy prvý potrebuje viac ako pol dĺžky lana, stredný lezec — bez odviazania sa — posunie len uzol. »Taterník«.

● **Z Tatier.** I. celkový priestup pr. pilierom SV steny Rumanovho štítu: Jul. Szumski a J. Woźniak, 17. augusta 1947, v začiatočnom kómine kromobyčajne ťažké, krásne scenérie (9 hodín).

● **Hlavní hřeben Roháčů.** I. souvislý zimní přechod hlavního hřebene Liptovských Holí—Roháčů ve dnech 1.—3. března 1948. Dr. M. Baron—Dr. K. Šulc—K. Glückselig (Bundal). II—III, místy velmi exponované. — Odchod z chaty Zverovky 1. III. 1948 v 5,45 hod. k chatě pod Roháčem, odtud výstup na Zabrat a dále po hřebenu přes Rákon (1879 m) na Volovec (2064 m), sestup do Jamnického sedla (1909 m), výstup na Ostrý Roháč (2126 m), přechod Plačlivého Roháče (2126 m), sestup do Smutného sedla (1955 m), kde byl zřízen první bivač v sněhové kaverně. Druhého dne přechod Tří Kop (2168 m) a Hrubé Kopy a bivač pod Baníkovskou Jehlou ve sněhové kaverně. Třetího dne přechod Baníkova (2178 m), sestup do Baníkovského sedla (2062 m), výstup na Pachtolu (2136 m), přechod Spálené (2084 m), v sestupu přechod Gankovy Kopy a přes Skryniarky výstup na Salatín (2050 m); posledním vrchem tury byla Brestová (1934 m). Odtud sestup na Zverovku, kam jsme dorazili v 21 hod. — Celá tura byla dělána za krásného slunného počasí na tvrdém, nosném sněhu s výjimkou několika úseků, kde buď byl sníh rozbředlý a lepil, nebo kde mezi skalami byl tvrdý led. Zásobu jídla jsme nesli s sebou, vodu jsme získávali rozpouštěním sněhu v speciálním tavicím hrnci patent Baron. Většinou jsme šli na železech. Při bivačích jsme použili typu vzoru »kaplička«, který popisuje Paulcke v díle »Gefahrenbuch für Bergsteiger u. Skiläufer« s určitou změnou, že totiž místo dvou výchozích nor při stavbě jsme použili jen jedné, značně široké a tu jsme pak zahrnuli v pravém úhlu. V této odbočce jsme nechali vyšší podlahu, na níž byla »lůžka« a strop se snižoval směrem dovnitř. Širokou začáteční noru jsme zakryli sněhovými kvádry a u vchodu jsme zřídili kuchyň, aby páry z jídla a z petrolejových hořáků Primusů ihned odcházely ven. Zatím co v prvním bivačích, kdy jsme spali vsedě, na sněhové lavici, nám bylo poněkud zima, osvědčil se nám druhý typ bivačích, který výše popisují, o mnoho lépe. S přestávkami jsme spali celou noc. Teplota venku byla při obou bivačích —11 až —13° C, teplota uvnitř bivačích klesla v nejhroších podmínkách na —3° C. Většinou však byla na 0° C nebo na —1° C a podařilo se nám »vytopit« bivač i na +5° C. Při budování bivačů se osvědčily duralové lopatky patent Baron, které potřebují jen nepatrného zlepšení — pevnější spoj lopatky s rukojetí, a v neposlední řadě se osvědčila stará polní lopatka. Spali jsme ve spacích pytlích různé výroby. Nejlépe se osvědčil doma vyrobený, velmi prostorný pytel, plněný prachovým peřím. Má jen jedinou nevýhodu, že je dost neskladný, zato však znamenitě hřeje. Přes uvedené spací pytle jsme měli papírové finské spací pytle. Jsou lehké a skladné a jistě dobře izolují. Ve vlhku však snadno nassávají a potom se lehce roztrhnou. Všichni tři jsme leželi vedle sebe a přes své spací pytle jsme převlékli ještě Žďárského

pytel z husté tkaniny. Na noc jsme se dostatečně oblékli, vlna a hedvábí se nám pochopitelně nejlépe osvědčily a nadto ještě jsme udělali dobré zkušenosti s kožíšninovými vestami, které jsou sice poměrně neskladné, mají však výborné tepelné i izolační vlastnosti. Účelem naší tury byl první souvislý přechod hřebene Liptovských Holí—Roháčů a chtěli jsme tak dokázat, že i v našich velehorských poměrech a s výzbrojí a výstrojí, která je v současné době po ruce, je možno podniknout několikadenní horskou zimní turu, aniž by bylo nutno spoléhat jen na chaty. Dr K. Šulc.

● **50 rokov od dobytia Aconcaguy (6955 m).** Na najvyšší štít oboch Amerík, Aconcaguu (Mount Mc Kinley v Sev. Amerike má 6187 m) vystúpil švajciarsky horský vodca Matthias Zurbriggen dňa 14. I. 1897, ktorý robil sprievodcu výprave Angličana Edwarda Fitzgeralda. Osmý výstup na Aconcagua, i to novou cestou, zaznamenali Poliaci St. Daszyński, Konst. Narkiewicz-Jodko, St. Osiecki a Wiktor Ostrowski dňa 8. III. 1934.

● **Trenker znovu filmuje.** Došla nám krátka zpráva o tom, že Luis Trenker dokončuje v tyrolských Alpách svoj nový horolezecký film »Prekliaty vrch«.

● **Horolezecká skupina »JAMES-u« v Brezne n/Hronom** usporiadala dňa 18. III. 1948 prednášku o horolezectve s premietaním filmu, natočeného na horolezeckom týždni »JAMES-u« 1946 vo Vysokých Tatrách. Prítomných privítal Dr Ján Zibrin a Milan Izák prednášal o tatranskom horolezectve. Film i prednáška boli sledované so živým záujmom a splnily svoje poslanie. (M. I.)

● **Kurz zimného horolezectva pre inštruktorov** usporiadalo poverenie školstva cez Velkú noc na Zelenom plese. Obširnu zprávu o tomto kurze prinesieme v nasledujúcom čísle.

Horská literatúra

Ke tŕetému výročiu tragické smrti manželů O. a V. Štáflových (14. II. 1945) vydal Kruh jejich přátel knížku Al. Lutonského: **Symbolický cintorín vo Vysokých Tatrách**. Autor veľmi výstižně zachytil celý vznik onoho symbolického miesta pod Ostervou, se všemi obtížemi a přemáháním neshází finančních. Oběti Vysokých Tater, kterých je na onom hřbitůvku vzpomenu, jsou uvedeny v chronologickém přehledu. Zdá se, že teprve odstupem času a tragickým nenadálým odchodem manželů Štáflových

myšlenka symbolického hřbitůvku získala na své velikosti; detvanské kříže bez nápisů a stručné desky mluví nejsrozumitelněji. Kresby mistra Štáfla, reprodukované v díle, projevují nejlépe, co znamená mistr Štáfl jako malíř pro Vysoké Tatry. Knížku možno objednat i v chatě na Popradském plese ve Vysokých Tatrách a u autora Al. Lutonského v ústředí Klubu slovenských turistů a lyžiarov v Liptovském Sv. Mikuláši. (Dr Ka.)

»**WIERCHY**«, ročenka PTT pre rok 1947, strán 210, s mnohými peknými fotografiami, vydaná nákladom PTT v Krakove.

Kniha je venovaná: Ludziom gór, ktorzy odeszli od nas czasu wojny. Na čelnom mieste je soznam † príslušníkov PTT (211 — ztraty ozaj vysoké, na ktorých má najväčší podiel nemecká okupácia) z rokov 1939—1947.

„Predmluva, ktorú napísal hlavný redaktor Dr Walery Goetel, končí: Pracujac dla gór, pracujemy dla Polski! Takéto heslo by si mali vytýčiť aj naši tatranskí pracovníci!

V ročenke je niekoľko obsažných a kvalitných článkov, bohatá kronika a hodne recenzií rôznych kníh ako poľských, tak aj maďarských a i slovenských a českých.

Vel'kú geologickú štúdiu, opatrenú mapkou, má v tejto ročenke M. Klimaszewski. Ten istý má tiež pojednanie o zvláštnych skalných útvaroch v západných Bezkydách. Miestopisné pojednanie, so zreteľom na históriu, uverejňuje Dr M. Orłowicz: 640 km pieszo przez Sudety.

O poľskej výprave na Ruwenzori z r. 1938 dočítame sa v článku T. A. Pawlovského. J. A. Dorawski zas veľmi pekne píše o poľskej výprave himalajskej z roku 1939, do oblasti Garwhalu. Dočítame sa tam aj o katastrofe na úbočiach Tirsulí, kde pod lavinou tragicky zahynuli vedúci výpravy Adam Karpiński a St. Bernadzikiewicz. Táto poľská himalajská výprava dosiahla »najvyšší poľský štít« Nanda Devi East — 7430 m. O tejto výprave napísal J. Bujak zprávu, ktorá vyšla v Anglii »The Polish Himalayan Expedition«.

Dr W. Goetel v obširnej črte shrňuje desaťročnú prácu v turistike, píše o útisku a boji Goralov a o ochrane prírody. Dosť obširne rozoberá otázku tatranských prírodných parkov a otázku národného parku plieninského. Svoj článok končí Dr Goetel výzvou na národy poľský, slovenský a český, aby v poslednej chvíli zachránili jedinečnú tatranskú prírodu zriadením tatranských národných parkov.

Jul. Zborowski spomína na boj Goralov proti Nemcom a odrodilcom počas okupácie. Potom má článok Dr Z. Radwańska-Paryska, ktorého preklad uverejňujeme na inom mieste tohoto čísla.

Posledných 30 stránok ročenky zaberajú krátke zprávy rôznych turistických inštitúcií a recenzie o rôznych turistických i vedeckých alebo

vôbec nevedeckých knihách. Sú tam v prvom rade recenzie o početných poľských knihách, ktoré bratom Poliakom len závidieť môžeme. Veľká pozornosť venuje sa aj slovenskými prácam. Vôbec však nechápeme ako dnes môžu Wierchy — vlastne orgán PTT podávať recenzie o nasledujúcich »dielach«: »Szepesiek Cimtára« (adresár spišských Maďarov a maďarónov v Maďarsku, iredenta ktorých je u nás všeobecne známa), »Emlékkönyv a Szepesi Szövetség atd.« (pamätná kniha k 10. výročiu trvania spolku maďarských Spišiakov), ďalej »A Szepesség a magyar irodalomban« (Spiš v literatúre maďarskej), »A Szepesség területi és gazdasági kialakulása« (územný a spoločenský vývoj Spiša), »Az ősi Szepesség« (Starý Spiš), »A Szepesi németek története« (dejiny spišských Nemcov), »A Thököly család Késmarki magánföldesurasága« (zemianske panstvo thökölyovskej rodiny v Kežmarku), »A Szepesség népe« (ľud Spiša), a mnohé a mnohé iné podobné. K týmto recenziam môžeme my pridať len otázku!

Dr Roubal.

»TATERNIK«, roč. XXIX, číslo 6 (decembrové), strán 47, 1 fotografia.

»Taternik« ukončil svoj XXIX ročník. 29 rokov práce venovanej k cti a sláve Tatier a hôr vôbec. Práca, ktorá neprestala ani počas okupácie. Hrстка idealistov oživila »Taternika« v podzemí, kde ilegálne vyšlo 7 sošitov. »Taternik« má tradíciu, ktorá zaväzuje. O to je jeho práca ťažšia než naša. »Horolezec« so svojím II. (resp. X.) ročníkom je popri »Taterniku« veľmi mladý, bez tradície alpských, kaukazských, afrických, andských a himalajských výprav. Preto nás tešia veľmi jeho pochvalné slová v recenzii o našom minulom ročníku. »Horolezec« je bližňom »Taternika«.

Nevieme si »Taternika« predstaviť bez jeho redaktora Witolda H. Paryskeho. Vysoká úroveň »Taternika« je jeho zásluhou.

Je pravda, že »Horolezec« nepodal takú sumárnu recenziu o minulom ročníku »Taternika«, ako tak činí »Taternik« o »Horolezcovi«, zato však venovali sme značnú pozornosť každému jednotlivému číslu a tak i teraz.

Úvodné miesto je venované pamiatke veľkého poľského tatranského spisovateľa a poviedkára, pamiatke Kazimierza Przerwy-Tetmajera. Je to článok z pera Janusza Chmielowského, ktorý anonymne vyšiel počas vojny v nelegálnom »Taterniku« (roč. XXV (1941), č. 1—4, str. 46—53). Z jeho diel je u nás najznámejší cyklus poviedok »Na skalnom Podhalí«.

Zimný výstup severozápadnou stenou Granátov pútavo popisuje R. W. Schramm.

Tadeáš Pawłowski uverejňuje zprávu o činnosti poľských horolezcov v horách Kurdystanu (na hraniciach Iraku a Iranu), počas vojny. Bolý

to vlastne kurzy poľských vojenských oddielov (horských strelcov), ktoré boli na Blízkom Východe.

V každom čísle »Taternika« zaujmú odborné pojednania a zprávy W. H. Paryského. Tak aj teraz má odborné, svetovou literatúrou podložené pojednanie o skutočnej výške najvyššej hory oboch Amerík, Aconcagua. Uvádza 27 rôznych čísel od 6797 až po 7500 m. Ktoré je správne? Zostaly mu nakoniec dva údaje, ktorým verí a to výsledok chilskej pohraničnej komisie — 6960 m a výsledok merania Fr. Schradera — 6953 m. Paryski vyberá priemer a uzatvára, že najpravdepodobnejšia výška Aconcaguy je 6955 m. — Vo svojom druhom článku uvádza soznam 18. najvyšších dobytých štítov Ameriky aj s menami ich dobyvateľov. Z 18. štítov 7 dobyli poľski horolezci! — Treťou jeho prácou v tomto čísle je kronika tatranských zimných výstupov za roky 1938—1947, ktorá obsahuje 99 z častí prvovýstupov. Pre nás však tento soznam není smerodatný, lebo není úplný. Len mimochodom spomeniem lyžiarske a zimné horolezecké tábory a kurzy, ktoré v rokoch 1939—1947 poriadaly býv. AOKSTL Bratislava, býv. horolezecký odbor VŠ Bratislava a konečne zimné tábory a kurzy JAMES-u a nakoniec štátne kurzy pre inštruktorov, poriadané min. školstva a poverenictvom školstva. Že sa na týchto táboroch a kurzoch urobilo zimných výstupov dosť a dosť, nemusím nijak zvlášť zdôrazňovať. — A ako štvrtú prácu v tomto čísle zostavil W. H. Paryski krátky prehľad tatranskej i podtatranskej literatúry poľskej, slovenskej, anglickej a nemeckej.

W. H. Paryski má tiež úvahu o správnosti nášeho názvu »Východná Vysoká«. Tvrdí, že jedine správnym názvom je »Malá Vysoká«. Odpovie mu na to náš historik ing. Ivan Houdek? Paryski tiež oznamuje, že na polemiku ing. Houdka vo veci »Lomnické pleso — Skalnaté pleso — Kamzičie pleso« odpovie v najbližšom »Taterniku«.

Ako každé číslo »Taternika«, tak aj toto má množstvo drobných príspevkov a poznámok, čo svedčí o množstve stálych prispievateľov, a mnoho zpráw z celého sveta. (dr. r.)

KNĚHOVNA SVAZU ČSL. HOROLEZCŮ A KNĚHOVNY KLUBOVĚ.

Začínám aspoň článkom o věci, která patří také do působnosti naší organizace a členských spolků, ve které se však dosud mnoho nestalo.

Ve stanovách SČSH se praví, že bude zřízena ústřední horolezecká knihovna a archiv. Co má nyní SČSH v rukou? Je to bývalá knihovna Klubu českých alpištů v Praze, knižní materiál z knihovny bývalého

Alpenvereinu v Teplicích, vše neroztříděné, složené ve dvou skříních a přechodně uloženo v místnostech KČT v Praze.

Něco z tohoto materiálu bylo již rozděleno a pokud šlo o ročenky Alpenvereinů, které byly ve více výtiscích, byly rozeslány na členské spolky, o nichž se předpokládalo, že si budou knihovnu zařizovati nebo které již předem o knihy projevíly zájem.

Co máme nyní provést s knižním materiálem? Podávám zde návrh, který, i když bude pouze podnětem k diskusi a výměně názorů, může v případě provedení něco pro náš Svaz znamenati. Postup by mohl být asi následující:

- a) rozhodnutí a jednání o umístění ústřední knihovny,
- b) opatření skříní a nábytku pro knihovnu,
- c) sestavení knihovny, sepsání katalogu,
- d) rozdělení duplikátů a přebytečných výtisků členským spolkům.

Budou-li tyto věci provedeny, bude knihovna jakž takž sestavena a čeká následující práce:

- a) sestavití půjčovní řád a zavést pravidelné půjčovní a čtenářské hodiny v knihovně a upravití zaslání knih a časopisů poštou zájemcům,
- b) býtí ve styku s obdobnými organizacemi zahraničními a doplňovati knihovnu novými spisy a časopisy.

K jednotlivým bodům poznamenávám následující:

Rozhodnutí o místu knihovny, příslušné jednání a koupě resp. úprava a doplnění nábytku a inventáře je věcí našeho výboru a bude zkouškou jeho jednatelských schopností, nábytek je též otázka finanční.

Vlastní práce knihovnika našeho Svazu počne při pořádání a katalogisování knihovny. Zde osvědčí se jeho přehled po literatuře a organizační vztahy. Podle mého názoru měla by se knihovna rozříditi do následujících skupin:

A. Periodické časopisy a ročenky, sestavené podle jazyků s neodvolatelným závazkem, že tyto periodické spisy musí se zachovati úplně. Zejména jde o následující:

1. Věstník českého alpského družstva,
2. »Horolezec« — dříve Věstník Klubu čs. alpistů, ročníky I—VIII a násl.,
3. »Krásy Slovenska«,
4. Taternik,
5. Alpine Journal; od Mr. Br. Donkina dostali jsme roč. 1939—1946,
6. Zeitschrift d. D. u. Oe. A. V., máme v knihovním materiálu úplné ročníky od r. 1869 do r. 1942,

7. Mitteilungen d. u. Oe. A. V., máme rovněž všechny vyšlé ročníky,
8. Der Bergsteiger,
9. Planinský Vestník a Hrvatský Planinar,
10. L'Alpinisme,
11. Die Alpen — Les Alpes.

Úplně sestavy těchto periodických spisů představují ve svém systému velmi dokonalý pramen všeho alpistického dění, poněvadž řada horstev je v těchto spisech zpracována velmi podrobně a systematicky, obtíže spočívají zpravidla pouze ve vyhledávání. To jest opět otázkou informovanosti knihovníkovy, resp. jest možno používatí přehledů, jež tu a tam o horolezectví vycházejí (nebo vycházely). Jednotlivé články v těchto časopisech mají zpravidla tu dobrou vlastnost, že jsou stručné, poněvadž autoři jsou omezeni místem a mají proto snahu říci co nejvíce nejméně slovy. To leckdy nebývá v samostatných spisech. Důležitější časopisy, resp. časopisy hojněji čtené uschovávaly by se vázané, ostatní nevázané (ku př. časopisy španělské, japonské, řecké atd.).

- B. Jako druhou skupinu knih představoval bych si klasická díla horolezecká: spisy Kugyho, Whympera, Reye, Lammerse, Lunna, Smytheho (z těch mladších), opět rozříděno podle jazyků a snad i podle doby: do první světové války, druhé období 1918—1940 a literaturu novou. To by byla trochu historie.
- C. Jako další oddíl byla by díla, pojednávající o horolezecké technice, o výzbroji, o postupu ve skále, v ledu a sněhu, o lyžaření.
- D. Další oddíl byly by spisy vědecké, pokud jsou v souvislosti s horolezectvím:
- a) geologie,
  - b) botanika,
  - c) kartografie,
  - d) geografie v širším smyslu, pokud souvisí s horami,
  - e) medicína — první pomoc,
  - f) meteorologie.
- E. Další oddíl by byl pro půjčování a přípravu velmi závažný, byly by to:
- a) monografie o jednotlivých horách a horských skupinách,
  - b) horolezečtí průvodci,
  - c) mapy a plány.
- Zde by měl knihovnik míti také přehled o popisech hor a horských skupin, pokud jednotlivé články nebo souvislá pojednání jsou v časopisech, uvedených ad A.

F. Další oddíl byla by výlučná skupina knih o mimoevropských horách a o polárních výpravách. Tato skupina byla by pod dohledem komitétu, který bude organisovati výpravy do mimoevropských hor a šlo by převážně o díla pro odborné studium.

G. Závažnou skupinou knih pro nás by byly popisy evičných skal s turistickými průvodci nevelehorskými.

H. Umění a hory, fotografie a hory mělo by tvořiti také skupinu v knihovně. Šlo by o knihy odborné o fotografii, obrazová díla o horách, alba. Budou-li fotografie našich příslušníků o jejich výstupech řádně seřazeny a nalepeny, mohla by alba býti také v této části knihovny.

I. Poslední oddíl by byla horská beletrie a různé spisy, pokud by nešly zařaditi do skupin dříve uvedených.

Po tomto roztrídění a sestavení v ústřední horolezecké knihovně a po řádném katalogisování zaslaly by se přebytečné knihy, které jsou ve více exemplářích, do jednotlivých členských spolků k doplnění místních knihoven.

Pro členstvo pobočných členských spolků považuji za nejdůležitější upravit si knihovní oddíl E., obsahující horolezecké průvodce. Nyní při vydání Horolezeckého průvodce po Vysokých Tatrách od Dr Kroutila - Dr Gellnera může si každý spolek zakoupiti toto dílo ve více exemplářích, aby bylo pro příslušníky odboček k dispozici. Pokud jde o průvodce po Alpách, bude se i ústřední knihovna jistě snažiti o získání více výtisků od jednotlivých děl, poněvadž jde o knížky, které se nejvíce půjčují a každý si před dovolenou podle nich má dělati program, bývají tedy poměrně dlouho půjčeny z knihovny.

Toto vše jest program na naše poměry toho času dosti obsáhlý, ale nikoliv nespílitelný a jest nyní na nás, abychom si získali knihovníka, který by tyto práce sám nebo ve spojení s kamarády, majícími o věc zájem, provedl a stálým dalším stykem s knihkupeci a korespondencí se zahraničními spolky a časopisy udržoval knihovnu doplňováním na výši, časově pohotovou a byl četbou informován o obsahu knižního materiálu, který má po ruce. Budu moci za rok napsati na tato místa, že knihovna Svazu horolezců je již v plném provozu?

HOROLEZEC, věstník Svazu československých horolezců, vychází šestkrát do roka. • Vydavatel: Svaz československých horolezců v Praze. • Řídí: JUDr Karel Kučera a JUDr Rastislav Roubal. • Redakce a administrace: Praha II, Václavské nám. č. 64. • Odpovědný zástupce listu: JUDr Karel Kučera, advokát, Praha II, Václavské nám. č. 64. • Účet Poštovní spořitelny v Praze číslo Č-48.284. • Tiskne Antonín Lapáček, Praha-Karlín, Poděbradova 2. • Expedice: Praha II, Václavské nám. č. 64. Novin. sazba povolena ředitel. pošt v Praze pod č. j. IA-Gre-2372-OB/1947. Dohledací poštovní úřad Praha 25.

Navštívte pension

Tatranský domov

v Tatranskej Polianke!

*O dobré ubytovanie a stravovanie
sa Vám postará*

Robert Petrla, hotelier
nár. správca Tatranského Domova

Pošta: Tatr. Polianka, Vysoké Tatry — Telefon: Tatr. Polianka č. 6

PODNIKY KSTL

nájomca Ján Bohúň

ŠTRBSKÉ PLESO

*Izby s ústredným kúrením a tekúcou vodou — Nocľahárne
reštaurácia - bufet - bazár — Telefon: Štrbské Pleso č. 5*

VÁŠ SPORTOVNÍ ZÁVOD

SPORT J. STRNIŠTĚ

PRAHA II, POŘÍČ 12, Palác YMCA

TELEFON 248-88